

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania Z. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we Wrocławiu

o emeryturę pomostową,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12 października 2023 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z dnia 6 listopada 2020 r., sygn. akt III AUa 1621/19,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 6 listopada 2020 r., sygn. akt III AUa 1621/19, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – w sprawie z odwołania Z. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we Wrocławiu – oddalił apelację odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 15 października 2019 r., sygn. akt VIII U 3409/18, w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie Z. K. od decyzji organu rentowego z dnia 13 czerwca 2018 r., odmawiającą wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej, wskazując, że wnioskodawca nie spełnił przesłanek do emerytury, o których mowa w art. 4 pkt 2 i pkt 4-6 ustawy o emeryturach pomostowych.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

wskazano, że dokonanie wykładni przepisów prawa materialnego - art. 4 pkt 2 i 5 w związku z art. 3 ust. 7 ustawy o emeryturach pomostowych w oparciu o całkowicie błędną koncepcję nieuwzględniającą utożsamienia skutków wykonywania prac w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu starych i nowych przepisów, oraz niezastosowanie przepisu art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych mimo wykazania spełnienia przesłanki poprzez dowody z dokumentów oraz przyznania faktu spełnienia przesłanki przez organ rentowy świadczą o oczywiście uzasadnionym charakterze skargi kasacyjnej. Natomiast kwestia zgodności z Konstytucją RP regulacji prawnych, wymagających od wnioskujących o emeryturę pomostową wykonywania prac w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w zgodzie i w oparciu o przepisy, które zostały wprowadzone do obiegu prawnego kilkanaście lat później, jest istotnym zagadnieniem prawnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że

skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi

kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243).

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że skarżący nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przede wszystkim uzasadnienie wniosku zostało ograniczone do ogólnikowego zarysowania jakiejś kwestii bez powiązania jej z odpowiednią jurydyczną argumentacją, którą skarżący wykazałby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Ogólnikowe twierdzenie o tym, że „kwestia zgodności z Konstytucją RP regulacji prawnych, wymagających od wnioskujących o emeryturę pomostową wykonywania prac w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w zgodzie i w oparciu o przepisy, które zostały wprowadzone do obiegu prawnego kilkanaście lat później, jest istotnym zagadnieniem prawnym” nie zostało sprecyzowane we wskazaniu żadnego przepisu prawa – ani odpowiednich regulacji konstytucyjnych ani też w przepisach stanowiących materialnoprawną podstawę spornego w sprawie świadczenia – prawa do emerytury pomostowej.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia

(postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżący oczywistą zasadność jego skargi wiąże z naruszeniem przepisów art. 4 pkt 2 i 5 w związku z art. 3 ust. 7 oraz art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych. Uzasadnienie wniosku nie zawiera – poza powtórzeniem uzasadnienia zarzutów skargi – przekonującej argumentacji, którą skarżący wykazałby sugerowaną oczywistą zasadność jego skargi w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Uzasadnienie wniosku nie uwzględnia w swojej konstrukcji stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, zgodnie z którym ocena uprawnień skarżącego do spornego świadczenia może być dokonywana w świetle art. 4 lub art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. W każdym przypadku wymagane jest łączne spełnienie odpowiednio 7 przesłanek z art. 4 lub 3 z art. 49 tej ustawy. Zgodnie z pkt 6 art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych wymagane jest, aby po dniu 31 grudnia 2008 r. wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w

rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. W okolicznościach sprawy niesporne jest, że po wskazanej dacie granicznej wnioskodawca był zatrudniony w A. Spółce z o.o. w H. S. od 13.09.2016 r. do 25.04.2019 r., jako wiertacz, a w ostatnim okresie od 1.04.2019 r. do 21.04.2019 r. jako górnik eksploatacji otworowej /wiertacz. W ocenie Sądu Apelacyjnego w żadnym z tych okresów wnioskodawca nie wykonywał zatrudnienia w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze i to w tym nowym znaczeniu. Brak już tej przesłanki czyni niemożliwym przyznanie prawa do świadczenia na podstawie art. 4 ustawy. W świetle uzupełniających ustaleń Sądu Apelacyjnego wynika, że u ostatnio wymienionego pracodawcy brał udział w odwiertach głębinowych studni na rzecz różnych podmiotów. Według Sądu drugiej instancji nowy wykaz prac w warunkach szczególnych stanowiący załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, zawiera odrębną specyfikację dla prac wiertaczy, utrzymując charakter tych prac dla bardzo zawężonego grona wiertaczy, a to zgodnie z pkt 26 tego załącznika tylko odnośnie prac wykonywanych bezpośrednio przy obsłudze urządzeń wiertniczych i wydobywczych przy poszukiwaniu złóż ropy naftowej lub gazu ziemnego. Skarżący takich prac nie wykonywał. Odrębne określenia zakresu prac wiertniczych wyklucza ocenę pracy wnioskodawcy przy wykonywaniu prac opisanych w pkt 2 załącznika nr 1, jako prace udostępniające lub eksploatacyjne związane z urabianiem minerałów skalnych. Biegły sądowy w opinii wydanej w sprawie jednoznacznie wskazał zakres podmiotowy prac górniczych i przy jakich surowcach ma zastosowanie urabianie owych minerałów skalnych, z wykluczeniem jakoby prace wnioskodawcy w tym zakresie mogły być zakwalifikowane jako wykonywane w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy. Oceny tej nie zmienia fakt dodania do stanowiska wykonywanego przez skarżącego w okresie 1.04.2018 r. do 25.04.2018 r. stanowiska górnika wiertacza, skoro prace wiertacza zostały bardzo rygorystycznie ujęte w pkt 26 załącznika nr 1 do ustawy.

Skoro prace wiertacza zostały opisane w pkt 26 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, to nie ma podstaw do dokonania zamiennej oceny w odniesieniu do prac opisanych w pkt 13 i 14 załącznika nr 2 jako prac o szczególnym charakterze. Takie odniesienie jest nieuzasadnione, nie uwzględnia istnienia załącznika nr 1. Zatrudnienie wnioskodawcy w latach 1980-1999 w K.,

później P. w W. jako pomocnika wiertacza i wiertacza nie stanowi prac w warunkach szczególnych w rozumieniu załącznika nr 1 poz. 26 do ustawy o emeryturach pomostowych i decyduje o niespełnieniu przesłanki z art. 49 pkt 3 tej ustawy. Każdy okres zatrudnienia wnioskodawcy przypadający przed 1999 r. musiałby odpowiadać jednocześnie kwalifikowanym, nowym warunkom z art. 3 ust. 1 i 3 ustawy.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[SOP]

[ms]